

**Mikor engedi el a büntetés-végrehajtás az elítélt kezét?
- Górcső alatt a szabadulásra felkészítés, a társadalmi kötődés program, a feltételes
szabadságra bocsátás és az utógondozás**

I. A büntetés és a büntetés-végrehajtás célja²

A büntetés-végrehajtás általános jellegű céljának megfogalmazásakor a jogalkotónak a büntetés céljából szükséges kiindulnia, azonban a büntetőeljárás és a büntetés kiszabása célszerűtlen lenne a jogalkalmazó által definiált joghátrány végrehajtása nélkül.

A büntetés célját a hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény a következőképpen rögzíti: 79. § *A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.*

A Btk. két szintű célmeghatározást tartalmaz a társadalom védelme, illetve a megelőzés vonatkozásában. A társadalom védelmének és a megelőzésnek a lényegi tartalma megegyeznek a büntetés társadalomvédelmi szerepének biztosításával, a generális és speciális megelőzés által.

A hatályos Btk az egyéni felelősséget, mint alapelvet rögzíti, a büntetőjogi felelősségre vonás alapja a bűnösség. *„Az egyén felel azért, amiért a bűncselekmény elkövetését választotta, személyesen felrója neki a büntető igazságszolgáltatás. A büntetőjogi felelősség viselése a bűnösségből, mint szubjektív körülményből (felróható pszichés viszony az elkövető és társadalomra veszélyes tette, illetve annak következményei között) fakad, aminek következménye az állam által gyakorolt felelősségre vonás büntetőjogi szankció alkalmazásával.”³*

Mindez azt jelenti, hogy nem csupán a büntetés kiszabásakor szükséges szem előtt tartani a speciális prevenciót, hanem a végrehajtás során is garantálni kell az egyéniesítés követelményeit.

A szabadságelvonás színteréül szolgáló büntetés-végrehajtási intézet szakirodalom szerinti hármas funkciója az ártalmatlanná tevő, az elrettentő, illetve a javító-nevelő célzat. A kriminológia álláspontja szerint a társadalom abból a célból teremtette meg a büntetés-végrehajtás intézményét, hogy a fogvatartottak személyiségváltozáson menjenek keresztül a büntetés-végrehajtás során alkalmazott program keretén belül⁴. Mind az 1979. évi Bv. tvr⁵., mind a hatályos Bv. kódex⁶ célkitűzése ezt a javító-nevelő felfogást tükrözi.

¹ PhD-hallgató, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Büntügyi Tudományok Intézete.

² Belovics Ervin – Vókó György: A büntetés-végrehajtási törvény magyarázata, Hvg orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2014, 58.o.

³ Domokos Andrea – Cservák Csaba: A büntetőjogi és politikai felelősség keveredése, avagy a büntetőjogi felelősség diszfunkcionális alkotmányjogi felülbírálat, Jogelméleti Szemle 2017/1. szám 36- 48.o.

⁴ Fliegauf Gergely: Börtönártalmak. Megjelent: Fliegauf Gergely - Ránki Sára (szerk): Fogva tartott gondolatok. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2007. 11-132. o.

⁵ (1) A szabadságvesztés végrehajtásának célja az, hogy e törvényben meghatározott joghátrány érvényesítése során elősegítse az elítéltnak a szabadulása után a társadalomba történő beilleszkedését, és azt, hogy tartózkodjék újabb bűncselekmény elkövetésétől.

⁶ (1) A büntetés-végrehajtás feladata a büntetési célok érvényesítése a büntetés, illetve az intézkedés végrehajtásán keresztül, azzal a célkitűzéssel, hogy a végrehajtás során az egyéniesítés szempontjait biztosítani kell annak érdekében, hogy az megfelelően szolgálja az egyéni megelőzési célok elérését

II. A büntetés-végrehajtási intézmény falain belül történő reintegrációs törekvések

Az elítéltek erkölcsi javítását már a reformkorban két szinten szándékozták véghezvinni. Az első szinten a törvények általi külső javítás zajlik, melynek keretében az elítélteket a jogkövető magatartásra vezetik vissza. Ezen szint eszközei az iskolázatlanság felszámolása, az indulatok megfékezése és a szabályok tisztelete.

A második szint a belső, erkölcsi javítás színtere, mely sokkal mélyebb változást irányoz elő a nevelés eszközei által. „Céljuk a lélekből kiirtani a gonoszt és helyébe erényeket ültetni. Az erkölcsi nevelés, javítás végső célja olyan embereket visszaküldeni a büntetés-végrehajtási intézetekből a társadalomba, akik magukévá teszik a normákat és önként válnak jogkövetővé büntetésük letöltése után.”⁷

A fogvatartottak pozitív irányú változás nélkül képtelenek visszailleszkedni a társadalomba. A változás helyszínéül a büntetés-végrehajtási intézet funkcionál, ahol a fogvatartottakban a reintegrációs és rehabilitációs programok eredményeképpen büntetésük időtartama alatt kialakul a társadalmi hasznosság tudat, végbemegy azon változás, melynek keretében már aktívan és önként részt kívánnak venni saját életük alakításában és felelősséget kezdenek vállalni saját sorsuk irányítása felett.⁸

Földvári József⁹, majd Ruzsonyi Péter¹⁰ álláspontja szerint a nevelés nem szerepelhet a büntetés-végrehajtás céljaként, csakis a fogvatartottak gondolkodásmódjának, éleltszemléletének, érték- és motivációrendszerük megváltoztatásának kardinális, azonban nem kizárólagos eszközeként.

A fentiekben említett változás bekövetkezésének elengedhetetlen feltétele, hogy a fogvatartottak mentális és testi állapotát, valamint általános és szakmai tudásukat fenntartsák és fejlesszék. Fentiekén túl, mind a régi Bv. tvr¹¹, mind a jelenleg hatályos új Bv. kódex¹² további célokat is lefektet az elítéltek társadalmi beilleszkedésének elősegítése céljából.

Vass Lucia álláspontja szerint büntetés-végrehajtás időtartama alatt lezajló nevelés voltaképpen a büntetést megelőző időszak előtt végbement nevelő benyomásokat viszi tovább, illetve javítja ki amellet, hogy felkészíti az elítéltet az életének szabadulását követő periódusára.¹³

Fenti célkitűzések csak és kizárólag tudatos stratégiák felhasználásával, szakemberek bevonása mellett kivitelezhetők azáltal, hogy a fogvatartottakban kialakítják az együttműködés és az önkéntesség iránti igényt.¹⁴

⁷ Domokos Andrea: Kriminálpedagógia és kriminálpszichológiai irányok a kriminológiában Magyarországon a XIX-XX. század fordulóján, Miskolci Jogi Szemle 7. évfolyam (2012) 1. szám, 13. o.

⁸ Kárpáti Tamás: A nevelői tevékenység tapasztalatai a Márianosztrai Fegyház és Börtönben. Börtönügyi Szemle. 2003. 22. évfolyam 3. szám 45–50. o.

⁹ Földvári József: Kriminálpolitika, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987. 262 o.

¹⁰ Ruzsonyi Péter: Kriminálpedagógiai útkeresés a fiatalok fogvatartottak szabadságvesztés büntetésének végrehajtásában. Börtönügyi Szemle 2008. 27. évfolyam 4. szám 14–32. o.

¹¹ 19.§ (2) A szabadságvesztés végrehajtása során elő kell segíteni az elítéltek személyiségéből, előéletéből, befogadást megelőző sajátos életkörülményeiből, életviteléből, így különösen rendszeres alkoholfogyasztásából vagy kábítószer-használatából, a közterületen életvitelszerű lakhatást folytató sajátos élethelyzetéből adódó hátrányok csökkentésére irányuló egészségügyi, gyógyító, rehabilitációs ellátását, személyiségfejlesztő programokon való részvételét.

¹² 1.§ (2) A büntetések és az intézkedések végrehajtásának rendjét úgy kell kialakítani, hogy az

a) a büntetésben és az intézkedésben megnyilvánuló joghátrányon, illetve a megelőzést szolgáló rendelkezések érvényesítésén túl elősegítse az elítélt társadalmi beilleszkedését és a jogkövető magatartás kialakulását,
b) a fiatalok tekintetében a gyermekek jogainak érvényesülését is szolgálja,
c) a kényszergyógykezelés esetén a társadalom védelmén túl, a kényszergyógykezelés számára megfelelő kezelést és gondozást biztosítson.

¹³ Vass Lucia: A fiatalkori bűnözés pedagógiai kérdései. Belügyi szemle 1998. 35. évfolyam 1. szám 113–123. o.

¹⁴ Ruzsonyi (2008) i.m.: 14–32. o.

II.1. Nevelés a büntetés-végrehajtásban

Már a korábbi kutatásom¹⁵ során igyekeztem a hatályos jogszabályt összehasonlítani a korábbi szabályozással, melynek eredményeként megfigyeltem, hogy a régi Bv. tv-t felváltó új Bv. kódex a nevelés szabályzó rendelkezéseket az elítéltek reintegrációja című fejezet alá sorolta, ezzel is erősítve azon tény, mely szerint a reintegráció alap köve a nevelés. Általánosan elfogadott az a meglátás, mely szerint a nevelés olyan összetett tevékenység, amely személyiségfejlesztő, magatartás- és tevékenységformáló funkcióval bír, melynek lényege az értékteremtés, illetve értékközvetítés.

A reintegráció legfőbb eszköze a büntetés-végrehajtás során történő nevelési folyamat. Módos meglátása szerint a büntetés-végrehajtási nevelés feladata, hogy „*a rendelkezésre álló időn belül olyan célirányos személyiségfejlesztés vagy – korrekció, amely megalapozza a társadalmilag elvárt szükségletek kialakulását, valamint a nevelési hiányosságok pótlása révén segíti a normakövető magatartást, a társadalmi megfelelést*”¹⁶

A törvényi rendelkezések személyre szabott végrehajtása során a nevelés tevékenységében elengedhetetlen a kollektív csoportos és az egyéni foglalkozások megszervezése. A nevelés nem egy egyszeri cselekmény, hanem egy folytatólagos tevékenységsorozat, melynek keretén belül, az oktatáson, illetve képzésen túl sor kerül a fogvatartott jellemének megismerésére (befogadásukra), a szükséges foglalkoztatás és önképzés biztosítására, rehabilitációs és szabadidőprogramok megszervezésére, valamint a családi és társadalmi kapcsolatok ápolásának segítésére.¹⁷

II.1.1. A foglalkoztatás szerepe a büntetés-végrehajtás alatt történő nevelésben

A nevelés kimagaslóan fontos területe a foglalkoztatás. Mind a korábbi, mind a hatályos jogszabály rögzíti, hogy a foglalkoztatás tevékenységébe nem kizárólag a munkáltatás tartozik, hanem munkáltatási-, oktatási-, szakképzési-, terápiás foglalkoztatási- és egyéb reintegrációs programok összessége.

Reintegráció szempontjából kiemelten fontos, hogy az irányított foglalkoztatás bármely formájának alkalmazása enyhíti a szabadságelvonással járó negatív hatásokat, így a testi és szellemi egészség fenntartásán túl a társadalomban is hasznosítható alap- és szaktudás megszerzését is garantálja¹⁸. Az új Bv. kódex novumaként bevezetett *munkaterápiás foglalkoztatás*¹⁹ reintegrációs jelentősége, hogy a munkáltatásban részt venni képtelen fogvatartottakat szervezetten, a büntetés-végrehajtás keretei között foglalkoztatja, így ezen személyek reintegrációját közel azonos szintre emeli, mint a munkaképes elítélteké, a munkaterápiás foglalkoztatás keretében felkészíti őket későbbi társadalomba történő visszailleszkedésre.

¹⁵ Fábryné Keszler Nikolett: Élet a rácsok után, avagy a reintegráció szerepe a büntetés-végrehajtásban In: Acta Juvenum Caroliensina IX. Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, 2017. pp. 129-154, (ISSN 2062-9206)

¹⁶ Módos Tamás: Büntetés-végrehajtási nevelés. Rejtjel Kiadó, Budapest, 1998. 9.

¹⁷ Lajtár István: Büntetés-végrehajtási jog. Patrocinium Kiadó, Budapest 2011, 226. o.

¹⁸ Kőszegi Szilvia: A fogvatartottak oktatása és képzése. Börtönügyi Szemle, 2010, 29. évfolyam 3.sz. 55-62. o.

¹⁹ Bv. kódex 3.§.14.: munkaterápiás foglalkoztatás: a reintegrációs tevékenység azon formája, amikor elsősorban a kényszergyógykezelt, az ideiglenesen kényszergyógykezelt és a gyógyító-reintegráló csoportba helyezett, valamint a megváltozott munkaképességű vagy egyébként az egészségi állapota miatt a munkáltatásban részt venni nem képes elítélte foglalkoztatása szervezetten, rendszeresen, e törvényben meghatározott feltételekkel és térítési díj ellenében, büntetés-végrehajtási jogviszony keretében történik.

II.1.2. Oktatás a büntetés-végrehajtásban

A büntetés-végrehajtási intézmények falai közt folyó oktatás legfőbb célkitűzése az, hogy a frissen szabadult elítéltek munkaerő-piaci lehetőségeit növeljék. Czenczer Orsolya 2008-as tanulmányában az esélynövelés eszközéül a fogvatartottak felzárkóztatását, ismeretanyaguk gazdagítását, illetve egyéb, napjainkban időszerűségükből kifolyólag alapvetővé vált képzések lehetőségének megteremtését – mint pl.: számítástechnika és nyelvoktatás – jelölte meg.²⁰

Az iskolai oktatás, mint alapvető reintegrációs tevékenység az elítéltek összetett, szakismeretre, műveltségre kiterjedő fejlesztése által növeli a társadalomba történő visszailleszkedés lehetőségeit. Annak eredményeképpen, hogy a fogvatartottak kezébe társadalmilag elismert, értékes és versenyképes szakmát adnak, megteremtik számukra az önfenntartás esélyét, valamint egy választási opciót a bűnözői életmódhoz történő visszatéréssel szemben.

II.1.2. Erkölcsei nevelés

A szakmai képzéssel párhuzamosan végbemenő morális nevelés azáltal járul hozzá a reintegráció sikerességéhez, hogy kialakítja a beilleszkedés szubjektív feltételeit.²¹ „Az erkölcsi nevelés feladata a beilleszkedésre irányuló tartós törekvések, a beilleszkedés szubjektív feltételeinek kialakítása. Az önismeret javításával, a reális életterv kialakításával a harmonikusabb életvezetés lehetőségét teremthetjük meg.”²²

III. A büntetés-végrehajtás izoláló hatása

A büntetés-végrehajtási intézmények egyre inkább törekszenek arra, hogy pszichológia, illetve a neveléstudomány elemeit beépítsék rendszerükbe, ám fontos leszögezni, hogy a büntetés-végrehajtási intézmények valójában totális intézmények, melyeknek legfőbb célkitűzése az izoláció, azaz az elítéltek elkülönítése a társadalom tagjaitól.²³

Ellentmondásos módon a büntetés-végrehajtási intézmények meghatározó elemei ellentétesen hatnak a nevelési, illetve reintegrációs feladatok feltételeivel szemben, tekintettel arra, hogy a büntetés-végrehajtás szabályai a fogvatartottak komplex életvitelét korlátok közé szorítják, szabályozzák. Ezen gondolatot ekként fogalmazta meg Lukács Tibor: „A börtön a vele kapcsolatba lépők számára kizár mindenféle érintkezést bármely más intézménnyel, megköveteli, hogy az élet valamennyi aspektusa ugyanazon a helyen és az egyetemes intézmény által meghatározott módon, tehát az életter teljes bekerítettségével folyjon”²⁴

²⁰ Czenczer Orsolya: Az oktatás mint reszocializációs eszköz a fiatalkorúak büntetés-végrehajtási intézeteiben. Börtönügyi Szemle 2008. 27. évfolyam 3. szám 1–12. o.

²¹ Módos (1998) i.m. 144.o.

²² Módos Tamás: Visszatekintés a büntetés-végrehajtási nevelés elmúlt negyven évére. In.: Deák Ferenc és dr. Pállo József (szerk.): *Börtönügyi Kaleidoszkóp Ünnepi Kötet Dr. Lőrincz József 70. Születésnapja tiszteletére*, Börtönügyi tanulmányok 1. A Büntetés-végrehajtás Tudományos Tanácsa Kiadványai, Budapest, 2014. 134.o.

²³ Czenczer Orsolya: Fiatalkorúak reszocializációs nevelése a szabadságvesztés büntetés alatt. Doktori értekezés. (kézirat). Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam-és Jogtudományi Doktori Iskola, 2008, 251. o.

²⁴ Lukács Tibor: Szervezett dilemmák: a börtön. Magvető Kiadó, Budapest, 1987. 297.o.

A büntetés-végrehajtási intézetek kifejezetten azoktól a társadalmi normáktól szigetelik el az elítélteket, melyek eltulajdonítása nélkülözhetetlen a sikeres reintegrációhoz.²⁵

III.1. Börtönártalmak definíciója és kategorizálása

Fliegauf Gergely „Börtönártalmak (prison harms)”²⁶ című kutatásában az alábbiak szerint kategorizálja és definiálja a börtönártalmakat. Álláspontja szerint a börtönökben állandóan jelenlévő olyan közeg, amely a rabokon túl, hatással vannak a hozzátartozókra, a börtönőrökre, illetve azok hozzátartozóira is. Maga a börtönártalom, mint jelenség, a börtön diszfunkcióinak felülkerekedését jelenti, és a személyiségre gyakorolt hatásait (a rab személyisége a börtönközeg negatív részével áll kölcsönhatásban). Fliegauf a klasszikus börtönártalmak közé sorolja a *prizonizációt*²⁷, a *deprivációt*²⁸ és a *stigmatizációt*²⁹.

Hozott (inherens) börtönártalmak alatt azokat a körülményeket érti, melyek a fogvatartott életében már a szabadságvesztést megelőzően jelen voltak, de a büntetés-végrehajtási intézményben súlyosbodnak, és csökkentik a fogvatartott reintegrációs esélyeit. Ilyen például a *mentális deficit*³⁰, a *családon belüli erőszak*³¹, az *áldozattörténet*, a *bullying*³², a *gengjelenség*³³, a *kábítószerfogyasztás*³⁴ illetve az *institúciónacionalizáció*³⁵ és az *alacsony SES –szocioökonomiai státusz*³⁶.

Ruzsonyi Péter „A börtön mint veszélyforrás”³⁷ című tanulmányában megfogalmazza a börtönártalmakkal kapcsolatban, hogy elengedhetetlen, hogy a szakemberek oktatás és belső képzések által megismerjék a börtönvilág jellemzőit, hiszen ezen ismeretanyag birtokában minimalizálhatók az objektív veszélyforrások, megelőzhetőek a veszélyhelyzetek kialakulásai, illetve csökkenthetőek a meglévő szubjektív rizikófaktorok érvényesülései.

Kiemelten fontos Ruzsonyi alábbi gondolata mind a reintegráció, mind pedig társadalmi elfogadás vonatkozásában „*Szem előtt kell ugyanakkor tartanunk, hogy a modern börtönrendszer ezer szállal kapcsolódik a külvilághoz. Le kell rombolnunk azokat a – börtönt körülvevő – pszichés falakat, amelyek az elmúlt évszázadok során alakultak ki; meg kell mutatnunk önmagunkat, bemutatni törekvéseinket, eredményeinket és nehézségeinket. A*

²⁵Módos Tamás: A reszocializáció módszertana. Módszertani kézikönyv, Budapest, 2003. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, 112 o.

²⁶ Fliegauf Gergely: Börtönártalmak (prison harms) Uploaded by Gergely Fliegauf on Jan 30, 2009 - <https://www.scribd.com/document/11523046/Bortonartalmak-prison-harms> letöltve: 2018. 06. 25. 19:18

²⁷„Börtönegyetem” illetve „börtön iskola”: a fogvatartottak szabadságvesztésük időtartama alatt újabb bűncselekmények elkövetését tanulják meg egymástól, a fogvatartottak gengékbe tömörülnek, melyekben későbbi, közösen elkövetendő bűncselekményeket terveznek, ezek a szabadulás után is fennállnak, táplálják a kinti geng aktivitást

²⁸ a bebörtönzéssel járó megfosztottságok, mint például a szabadságtól, javaktól és szolgáltatásoktól, heteroszexuális kapcsolattól, autonómiától, biztonságtól való megfosztottság.

²⁹ megbélyegzés: az identitás elleni fenyegetés

³⁰ értelmi fogyatékoság- a börtönben speciális kezelést igényelnek, egyre több ilyen fogvatartott van

³¹ az ilyen fogvatartott egyrészt maga is gyakran válik bántalmazóvá, másrészt a börtönkörnyezet mintegy ismétli a bántalmazó gyermekkori környezetet. A fogvatartottak gyakran válnak a börtönben maguk is bűncselekmény áldozatává.

³² Fogvatartottak közötti erőszak, minden egyenlőtlen erőviszonyok esetén fennálló, ismétlődően előforduló, szándékosan kellemetlen, vagy kárt okozó agresszív cselekedet a bántalmazótól az áldozat irányába.

³³ bűnözői érdekcsoportba való tartozás

³⁴ az intravénás kábítószer-használat, Hepatitis C fertőzöttség és a börtönviseltség együtt járása bizonyított.

³⁵ korábbi intézeti tapasztalat (árvaház, nevelőintézet, drogambulancia, kórház, elmeotthon, otthontalanság, stb.) hatása érvényesül.

³⁶ társas szegénység, amely a börtönbe kerüléssel csak tovább romlik

³⁷ Ruzsonyi Péter: A börtön mint veszélyforrás Forrás: <http://www.pecshor.hu/periodika/XVI/ruzsonyi.pdf> Letöltve: 2018. 06. 25. 20:30

*börtönrendszer működésére vonatkozó reális ismeretek hozzájárulnak az alaptalan félelmek csökkentéséhez, majd felszámolásához*³⁸.

IV. A büntetés-végrehajtási intézmény falain kívül lezajló reintegrációs tevékenységek³⁹

IV.1. A szabadulásra felkészítés

Mind a törvény szövegéből, mind pedig a szakirodalmakból levonható az a következtetés, hogy a szabadulásra felkészítés – és a későbbiekben részletezett utógondozás – csak abban az esetben érheti el a hozzá fűzött reményeket, amennyiben egy egységes komplex reintegrációs folyamatként kezeljük.

A Bv. kódex 185. szakasza rögzíti a „szabadulásra felkészítés”⁴⁰ jogintézményének szabályozását. A törvény is hangsúlyozza, hogy az elítéltek már a szabadságvesztésük végrehajtásának időtartama alatt megkapják a társadalomba visszailleszkedéshez és a szociális feltételek megteremtéséhez szükséges segítséget⁴¹.

A sikeres gondozás elengedhetetlen letéteményese a székhelye szerinti illetékes pártfogó felügyelő, aki rendszeres kapcsolatban áll a büntetés-végrehajtási intézettel, szoros együttműködésben tervezik meg és hajtják végre a fogvatartott szabadulásra felkészítését.

A Kódex⁴² az alábbiakat rögzíti a pártfogó felügyelő gondozási feladatainak vonatkozásában.

(6) * A gondozás keretében a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő

- a) a bv. intézetben felkeresi az elítélteket és egyéni vagy csoportos tájékoztatást tart a társadalomba való beilleszkedés elősegítése érdekében,*
- b) értékeli a reintegrációs programban elért eredményeket,*
- c) a reintegrációs programot szükség szerint kiegészíti, fejleszti,*
- d) közreműködik a reintegrációs program megvalósításában, különösen társadalmi-, munkaerő-piaci beilleszkedést célzó csoportos foglalkozások megvalósításában,*
- e) felméri, hogy az elítélt rendelkezik-e befogadó környezettel,*
- f) ha az elítélt rendelkezik befogadó környezettel, felveszi velük a kapcsolatot, és együttműködésük esetén megkezdi felkészítésüket az elítélt lehetőség szerinti visszafogadására,*
- g) szükség esetén segíti a családi kapcsolatok helyreállítását,*
- h) ha az elítélt részéről gyógyintézetben, illetve szociális intézményben való ellátás vagy elhelyezés igénye merül fel, és ezt kellő időben jelzi, felveszi a kapcsolatot az ellátást nyújtó intézményekkel az elítélt elhelyezése érdekében.*

³⁸ Ruzsonyi Péter: A börtön mint veszélyforrás 33. o.

³⁹ Belovics Ervin- Vókó György- A büntetés-végrehajtási törvény magyarázata, hvg orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2014, 266-278.o.

⁴⁰ a továbbiakban gondozás

⁴¹ Bv. kódex 185.§(1)

⁴² Bv. Kódex 185. § (6)

IV.1.1. A szabadulásra felkészítés hosszabb tartamú szabadságvesztést töltő elítéltek esetében

A Bv. Kódex 186. szakaszában szerepel „a szabadulásra felkészítés hosszabb tartamú szabadságvesztést töltő elítéltek esetében” jogintézménye.

A hosszabb tartamú szabadságvesztésre ítélt fogvatartottak esetén a börtönpszichológia által ismert, fentiekben kifejtett izolációs hatások, illetve a prizonizációs ártalmak⁴³ elkerülése, illetve a szabadságvesztés céljának elérése érdekében, a fogvatartottak felkészítésén túl, szükséges a több komponensből álló befogadó környezet⁴⁴ felkészítése is a sikeres reintegráció eléréséhez. Ezen gondozás keretén belül kerül kialakításra az egyéni reintegrációs program (ERP), amely igazodik a fogvatartott egyéni szükségleteihez és tartalmazza mindazon részcsелеkményeket⁴⁵, amelyek elsajátítása elősegíti a későbbi sikeres visszailleszkedést. A Kódex⁴⁶ az alábbiakat rögzíti az ERP vonatkozásában:

(3) Az egyéni reintegrációs program alapján az elítélt köteles

a) az egyéni reintegrációs programban részére meghatározott feladatokat végrehajtani,

b) * együttműködni a bv. intézettel, a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelővel és a programba bevont szervezetekkel.

A program megkezdéséhez elengedhetetlen információk beszerzéséhez, a pártfogó felügyelővel történő egyeztetésen túl, a befogadó környezet bevonása is szükséges. Lényeges eleme a programnak, hogy a hosszú tartamú szabadságvesztésre ítélt fogvatartottak számára a részvétel nem opcionális, minden ilyen jellegű elítélt köteles benne részt venni.

IV.2. Társadalmi kötődés program

A programban érintett első büntényes elkövetők esetén (akik rövidebb tartamú szabadságvesztést töltenek, illetve gondatlanságból elkövetett bűncselekmény miatt kerültek büntetés-végrehajtási intézetbe) a reintegráció elsődleges célja a rövid szabadság elvonásra tekintettel, hogy az elkövető ne szakadjon ki az elkövetés előtti környezetéből.

A rövid tartamú szabadságvesztés a program szempontjából két csoportra osztható. A 187. szakasz (1) bekezdése szerint az egy évet meg nem haladó szabadságvesztésre ítéltet kérelmére be kell vonni a programba, míg a (2) bekezdés szerinti két évet meg nem haladó szabadságvesztésre ítélt személyek esetén a büntetés-végrehajtási intézet az elítéltet bevonhatja a programba. Ezen csoportban a kérelmet követően, „*a döntés megalapozása érdekében a bv. intézet megkeresésére az elítélt által megjelölt letelepedés helye szerint illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő környezettanulmányt készít*”⁴⁷.

Esetükben nélkülözhetetlen a családi és munkahelyi kötelek fenntartása és a szabad élet színvonalához közelítő szabadságelvonás (mely jellemzőkből adódik a társadalmi kötődés program elnevezés).

A program feladatát a törvény⁴⁸ így rögzíti:

(4) A társadalmi kötődés program feladata

a) a befogadó környezet erősítése, illetve szükség esetén segítség a családi kapcsolatok helyreállításához,

⁴³ „A kutatók a prizonizációs ártalmak közé sorolják a kulturális, viselkedési és érzelmi hanyatlást” – Koncz Ilona: Vonzó minta Börtönegyetem helyett népfőiskola, Börtönügyi Szemle, 17. évf. 4. sz. / 1998, 22-27, 23.o. 700/02705/00036/pdf/EPA02705_bortonugyi_szemle_1998_4_022-027.pdf – letöltve: 2018. 04. 23. 11:45

⁴⁴ család, munkáltató, társadalmi szervezetek, önkormányzat, szűkebb közösség

⁴⁵ oktatás, szakképzés, munkakeresésre vonatkozó ismeretek

⁴⁶ Bv. Kódex 186.§ (3)

⁴⁷ Bv. Kódex 187.§ (2)

⁴⁸ Bv. Kódex 187.§ (4)

- b) a korábbi munkahelyre történő visszahelyezés elősegítése, ha ez nem lehetséges új munkahely keresése, ezek hiányában a közfoglalkoztatás megteremtése,
- c) további társadalmi kapcsolatok lehetőségének a feltárása,
- d) a lakhatás megteremtésének elősegítése.

A program keretében a pártfogó felügyelő határozottan jelentősebb szerepet tölt be, mint a büntetés-végrehajtási intézet személyzete, tekintettel arra, hogy a revíziós munkakör, a szabadságvesztés kiszabását megelőző munkahelyen történő tovább foglalkoztatás és a fokozatosan hosszabbodó és huzamosabb tartalmú intézetelhagyások során a kontroll pozíció őt illeti meg.

IV.2.1. A reintegrációs őrizet

A Bv. Kódex 187/A. szakaszának (1) bekezdése rögzíti a kódex elfogadása által bevezetésre került reintegrációs őrizet alkalmazásának lehetőségeit.

187/A. § * (1) * Ha a szabadságvesztés céljának megvalósulása ilyen módon is biztosítható, a feltételes szabadságra bocsátás esedékessége, illetve ennek kizárása vagy kizártsága esetén a szabadulás várható időpontja előtt reintegrációs őrizetbe helyezhető az az elítélt, aki azt vállalja és gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, vagy ha szándékos bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, akkor

- a) *nem a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjában meghatározott személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt ítélték el,*
- b) *első ízben ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre vagy visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő, és*
- c) *öt évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztést tölt.*

A törvény feltételként említi, hogy a reintegrációs őrizet azokban az esetekben alkalmazható, melyekben a „szabadságvesztés céljának megvalósulása ilyen módon is biztosítható”. Ezen törvényi kitételhez kapcsolódóan, a reintegrációs őrizet vonatkozásában is teljesen mértékig találónak tartom Mohácsi Barbara szavait: „A szabadságvesztés büntetés alapjog-korlátozó hatása miatt hangsúlyozni kell annak ultima ratio jellegét, azaz csak abban az esetben szabható ki, ha a büntetés célja más szankcióval nem érhető el.”⁴⁹

Maga az intézmény nem teljesen új keletű, tekintettel arra, hogy már a büntetőeljárás jog keretén belül, a házi őrizet esetében ismert volt az electronic monitoring⁵⁰, azaz az elektronikus felügyeleti eszközzel biztosított szabadságkorlátozás.

Schmehl János bv. vezérőrnagy, bv. főtanácsos a reintegrációs őrizet kapcsán azt a tényezőt emelte ki, hogy az intézmény által a társadalmi visszailleszkedés fokozatosan történik, a szabadság elvonást egy állami szerv által korlátozott periódus követi, és csak ezen életszakasz után kezdődik meg az önálló életvezetés. A reintegrációs őrizet időszakában az elítélt lehetőséget nyer arra, hogy szabadulását megelőzően önálló megélhetést, munkát biztosítson magának, családi és társadalmi kapcsolatait újraépítse, illetve megerősítse. Korlátolt keretek között ismételten élvezheti a szabadságát, hiszen előzőekben kifejtett tevékenységeit távfelügyeleti eszközzel követik nyomon.⁵¹

⁴⁹ Mohácsi Barbara: A szabadságelvonás határai, Helyettesítő intézmények és alternatív szankciók a magyar és a német jog összehasonlításának tükrében Budapest, 2011, 8. o.- letöltve: http://www.ajk.elte.hu/file/DI_Tezisek_Mohacsi_Barbara.pdf, 2018. 04. 23. 12:20

⁵⁰ a továbbiakban: EM

⁵¹ Schmehl János: Az új szabályozás főbb szakmai elemei és üzenetei, Börtönügyi Szemle 2013. 4. szám, 21. o.

Bogotyán Róbert⁵² szerint a reintegrációs őrizet inkább büntetés-végrehajtás céljának megvalósítását, azaz a sikeres társadalmi visszailleszkedést és a visszaesési ráta csökkenését tartja szem előtt, mint a büntetés speciális és generális célkitűzéseit.⁵³

Az egyéb reintegrációs tevékenységekhez hasonlóan, természetesen a reintegrációs őrizet vonatkozásában is jelentős szerepet tölt be az illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő.

A törvény 187/B. § (1)⁵⁴ bekezdése szerint a büntetés-végrehajtási intézet megkeresése alapján, a pártfogó felügyelő méri fel, hogy az elítélt által megjelölt lakásban az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazható-e, és amennyiben alkalmazható az eszköz, akkor a pártfogó felügyelő környezettanulmányt is készít.

A 187/D. § az alábbiakat rögzíti a pártfogó felügyelő szerepének vonatkozásában:
187/D. § *(1) A reintegrációs őrizetre vonatkozó szabályok megtartását a büntetés-végrehajtási szervezet az elektronikus távfelügyeleti eszközön keresztül az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervvel együttműködve ellenőrzi. A bv. intézet jogosult a reintegrációs őrizet szabályainak megtartására vonatkozó adatok megismerésére.
(2) A reintegrációs őrizet hatálya alatt álló elítélt magatartását, a büntetés-végrehajtási bíró által meghatározott magatartási szabályoknak és az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazási szabályainak a betartását, valamint a társadalmi reintegrációs folyamat előrehaladását a reintegrációs őrizet végrehajtására kijelölt lakás elhelyezkedése szerint illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő ellenőrzi.

IV.3. Feltételes szabadságra bocsátás

4IV.3.1. Feltételes szabadságra bocsátás kialakulása⁵⁵

A fokozatos, avagy progresszív rendszer a XVIII. században kezdődött meg fokozatosan kialakulni Angliában. A rabokat 18 hónapra régi hajók zárkáiba, illetve magánelzárás keretében tartották fogva, majd származási ország börtöneibe, vagy gyarmatokra kerültek elszállításra, ahol a későbbiekben dolgoztak. A gyarmatokon munkát végző elítéltek egy része, jó munkateljesítmény alapján, a gyarmatokon szabad emberként szabadulhatott, azonban Angliába nem térhettek vissza⁵⁶.

Angliában 1857-ben megszüntették a gyarmatokra történő szállítást, és elfogadásra került a három szakaszra tagolódó fokozatos végrehajtás elve. Az első szakasz a magánelzárás, a második az éjjeli elkülönítés és nappali közös munkáltatás, a harmadik a feltételes szabadságra bocsátás. A büntetés első 9 hónapjában a rabok magánelzárás alatt voltak, ezt követően csupán éjszaka kerültek elkülönítésre, nappal közösen dolgozhattak.

Abban az esetben, amennyiben az elítéltek jó magaviseletet tanúsítottak, úgy kiszabott büntetésük háromnegyed részének letöltése után kedvezmény által feltételes szabadságra bocsáthatóvá váltak, azonban a kifogásolható magatartást észlelő rendőri felügyelet eredménye képen visszakerülhettek a büntetés-végrehajtási intézetbe.

⁵² BvOP, Fogvatartási Ügyek Szolgálat, bv. ezredes, bv. főtanácsos

⁵³ Bogotyán Róbert: A zsúfoltság csökkentésének útjai a börtönépítésen túl, Börtönügyi Szemle 2015/1 35-36. o.

⁵⁴ 187/B. § *(1) A bv. intézet az előterjesztés vagy a kérelem véleményezésének megalapozása érdekében megkeresi a reintegrációs őrizet végrehajtására az elítélt által megjelölt lakás elhelyezkedése szerint illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőt az elektronikus távfelügyeleti eszköznek a lakásban való alkalmazhatóságának a felmérése, és annak alkalmazhatósága esetén környezettanulmány elkészítése céljából.

⁵⁵ Kabódi Csaba – Lőrincz József – Mezey Barna: Büntetéstan alapfogalmak, Rejtjel Kiadó, Budapest, 2005, 104-105. o.

⁵⁶ ez a feltételes szabadságra bocsátás intézményének kialakulása

IV.3.2. Jelenlegi szabályzás

A reintegrációs és rehabilitációs programok által a fogva tartás időtartama alatt kialakíthatja az elítéltekben a társadalmi hasznosság tudatát, végbemehet azon változás, mely szerint már aktívan és önként részt kívánnak venni saját életük alakításában és felelősséget kezdenek vállalni saját sorsuk irányítása felett.⁵⁷

A feltételes szabadságra bocsátás jogintézménye - ezen személyiségváltozáson túl - érdekeltté teszi az elítéltet a büntetési cél megvalósításában, illetve az együttműködésben, hiszen a jogintézmény keretén belül az elítélt lehetőséget kap arra, hogy a végrehajtás során tanúsított jó magatartása és személyiségfejlődése eredménye képen a bíróság felülvizsgálja, illetve akár el is tekintsen büntetésének adott időtartamától. Az engedmény feltétele az újabb bűncselekmények elkövetésétől való távolmaradás, illetve amennyiben pártfogó felügyelet alá rendelik, úgy az általános és speciálisan megállapított magatartási szabályok betartása. Fentiek alapján, a feltételes szabadságra bocsátás elősegíti az elítélt fokozatos reintegrációját, átmenetet és próbatételt jelent a büntetés végrehajtásának időtartama és a szabad élet között.

A feltételes szabadság bocsátás alapjául szolgáló előterjesztés tartalmazza az elítélt nevelőjének véleményét, értékelését, mely kiterjed a büntetés-végrehajtási intézet falain belül végbement reintegrációs folyamatokban⁵⁸ történő részvétel kiértékelésére is, ez is tükrözi a jogintézmény reintegrációs szerepét.

A feltételes szabadságon lévő elítélt jogi helyzetét lényegesen meghatározza, hogy a feltételes szabadságra bocsátását pártfogó felügyelet mellett, vagy anélkül rendelte el a bíróság. Tekintettel arra, hogy míg a pártfogó felügyelet nélküli feltételes szabadságot csupán egy újabb bűncselekmény esetén van lehetőség megszüntetni, addig a pártfogó felügyelet elrendelése esetén, a feltételes szabadságra bocsátás megszüntetésre kerül, amennyiben az elítélt a pártfogó felügyelet magatartási szabályait súlyosan megszegi.

IV.3.3. A feltételes szabadságra bocsátás és a reintegrációs őrizet között fennálló különbségek, illetve kapcsolatok⁵⁹

A feltételes szabadságra bocsátással ellentétben, a reintegrációs őrizet intézménye nem büntető anyagi jogi intézmény, amely által a fogvatartott korábban szabadulhat büntetésből, hanem egy olyan produktív időszakos eszköz, mely által az elítélt nem a börtön falai közt ugyan, de gyakorlatilag a szabadságvesztését tölti.

A feltételes szabadságra bocsátás és a reintegrációs őrizet közötti kapcsolatot a Bv. kódexet módosító 2014. évi LXXII. törvény (2014. IV 1. napjától lépett hatályba - hatályon kívül helyezte: 2016. évi XXXII. törvény 45. § 58. Hatálytalan: 2016. VII. 1-től.) 113. §-a határozta meg a reintegrációs őrizetben lévő elítéltek feltételes szabadságra bocsátásának szabályozásánál.

A törvény kimondta, hogy: *„ha a reintegrációs őrizet alatt az elítélt feltételes szabadságra bocsátásáról kell dönteni, és a bv. intézet az előterjesztésben a feltételes szabadságra bocsátás engedélyezésére tesz javaslatot, a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt meghallgatását mellőzheti. Ha a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt feltételes szabadságra*

⁵⁷ Kárpáti Tamás: A nevelői tevékenység tapasztalatai a Márianosztrai Fegyház és Börtönben. Börtönügyi Szemle. 2003. 22. évfolyam 3. szám 45–50. o.

⁵⁸ Mint például: tanulás, munkavégzés, jutalmazás és fegyelmezés, szabadidős tevékenységek, kapcsolattartás, szabadulásra való felkészítés

⁵⁹ Nagy Anita: Szabadulás a büntetés-végrehajtási intézetből (Release from prison) Bíbor Kiadó, Budapest, 2015. 83.o.

bocsátását rendelte el, de a bv. intézet a feltételes szabadságra bocsátás esedékességének napjáig arról értesíti, hogy az elítélt a reintegrációs őrizet magatartási, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz vállalt alkalmazási szabályait megszegte, az elektronikus távfelügyeleti eszközt megrongálta vagy használhatatlanná tette, a büntetés-végrehajtási bíró a feltételes szabadságra bocsátást újból megvizsgálja, és ennek alapján a végzését hatályon kívül helyezheti.”

IV.4. Utógondozás

IV.4.1. Az utógondozás és a büntetés-végrehajtás⁶⁰

Az utógondozás és a büntetés-végrehajtás feladatai szorosan kötődnek egymáshoz. Az utógondozás sikeressége céljából már a büntetés-végrehajtás során elengedhetetlen előkészítő intézkedéseket tenni. *„Fontos kiemelni, hogy a legtökéletesebb büntetőeljárás vagy a legjobban szervezett és működő végrehajtás sem érhet el komoly eredményeket, ha nincs utógondozás”⁶¹.*

A büntetés-végrehajtás célkitűzései csupán részben valósíthatóak meg a végrehajtás ideje alatt, az utógondozás funkciója, hogy a végrehajtás során esetlegesen kialakult pozitív készséget realizálja, a visszailleszkedést garantálja. A büntetés végrehajtása alatt megkezdett reintegrációs tevékenység tulajdonképp az utógondozás szakaszában folytatódik tovább. A pártfogó felügyelő által végzett utógondozás büntetés-végrehajtási jogi intézmény.

Az utógondozás jogintézményének rendeltetése, hogy a *„szabadságvesztésből szabadult elítélt segítséget és támogatást kérhet, különösen a munkába állásához, a letelepedéséhez, a szállásbiztosításához, a megkezdett tanulmányai folytatásához, gyógykezeléséhez és gyógyító eljáráshoz”⁶².*

Létrejötték a társadalmi viszonyok változása folytán olyan szociális, karitatív és öntevékeny szervezetek is, amelyek a szabadságvesztésből szabadult személyek támogatására szakosodtak.

A pártfogó felügyelő feladatai az utógondozás során a következők:

(3)* *Az utógondozást a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő végzi, a helyi önkormányzatok, a munkáltatók, az elítélt társadalomba való beilleszkedését elősegítő, karitatív tevékenységet végző civil szervezetekkel, vallási közösségekkel, valamint egyéb önkéntes közreműködőkkel.*

(4) * *Az elítélt szabadulását követő munkavállalásának és lakhatásának elősegítése érdekében a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő felméri a szabaduló elítélt befogadó környezete szerinti munkáltatókat, civil szervezeteket, vallási közösségeket, amelyek vállalják a szabaduló elítélt foglalkoztatásának, lakhatásának biztosítását.*

Az állam utógondozásban vállalt szerepe a következő:

(5) *A 186. § (1) bekezdésében meghatározott elítélt esetében, ha a (4) bekezdésben megjelölt szervezeteknél a szabaduló elítélt munkavállalásának és lakhatásának megteremtésére irányuló intézkedések eredményre nem vezettek, a közfoglalkoztatást, illetve a lakhatást az állam biztosítja.*

---

⁶⁰ Belovics Ervin - Vóko György- A büntetés-végrehajtási törvény magyarázata, hvg orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2014, 274.o.

⁶¹ U.o.

⁶² Bv. Kódex 191.§ (2)

IV.4.2. Az utógondozás és a pártfogó felügyelet közötti különbségek⁶³

A pártfogó felügyelet tartalmi eleme az elítélt ellenőrzése és irányítása mellett a segítségnyújtás, az utógondozás tartalmi eleme ezzel szemben csak és kizárólag a szabadult személy támogatása a reintegrációban.

A pártfogó felügyelet elrendelés⁶⁴ által történik, míg az utógondozás a szabadult kérelmére.

Lényeges eltérés, hogy a pártfogoltra mindig szigorú magartási szabályok vonatkoznak, az utógondozás keretében nem kerülnek magartási szabályok megfogalmazásra.

A magartási szabályok megszegése esetén a pártfogolt különböző szankciókkal sújtandó, és ezen normaszegő tevékenység következményeket von maga után, az utógondozás során szankciók alkalmazása kizárt.

A pártfogó felügyelet büntetőjogi intézkedés, miközben az utógondozás a szabadságvesztésből szabadultat megillető büntetés-végrehajtási jogi intézmény, amely azok elítéltek számára is elérhető, akik a pártfogó felügyeletét a bíróság nem rendelte el.

„Az utógondozást a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő végzi, a helyi önkormányzatok, a munkáltatók, az elítélt társadalomba való beilleszkedését elősegítő, karitatív tevékenységet végző civil szervezetekkel, vallási közösségekkel, valamint egyéb önkéntes közreműködőkkel”⁶⁵

A büntetés-végrehajtási intézet köteles megállapítani, hogy az elítélt szabadulását követően hol kíván letelepedni és rendszeres munkát vállalni; elősegíteni, hogy az elítélt rendezze a szabadulás utáni letelepedésével és munkába állásával megkezdett tanulmányai folytatásával kapcsolatos ügyeit.

Az utógondozás jogintézményének társadalmi jelentőségét alátámasztja, hogy már a Bv. tvr. rögzítette a szabadságvesztésből szabadult személyek beilleszkedését elősegítését, a 115. §-a szerint *„Ha a szabadságvesztésből szabadult személynek nincs megfelelő munkája és szállása, elő kell segíteni az olyan munkáltatónál való elhelyezkedését, amely szállást is nyújt, és a büntetés-végrehajtási szervekkel, valamint a pártfogó felügyelővel együttműködve szervezeten támogatja a szabadságvesztésből szabadult személyek beilleszkedését a társadalomba. A szabadult személyt a helyi önkormányzat külön jogszabály szerint szociális segélyben vagy kölcsönben részesítheti. A szabadságvesztésből szabadult személyek szállásával és munkába állásával kapcsolatban a büntetés-végrehajtási szervek és a pártfogó felügyelők rendszeresen kapcsolatban állnak az ezek megoldására szakosodott szociális, karitatív és öntevékeny szervezetekkel.”*

A reintegráció eredményességének növelése érdekében szükséges az utógondozás továbbfejlesztése, a társadalom különböző szereplőinek, a nem kormányzati szervezeteknek is még aktívabb, szervezettebb, koordináltabb, szabályozottabb bevonása.

V. Záró gondolatok

A büntetőeljárás megindulásától az utógondozás megszűnésig tartó folyamatot komplex egészként kell tekinteni, melynek feladata - a társadalom és annak tagjai védelme érdekében - a társadalommal összeütközésbe került személy társadalomba történő visszavezetése, elismerésének elősegítése.

Társadalmi érdek, hogy a reintegráció szerves részévé váljon a büntetés-végrehajtási jognak, tekintettel arra, hogy a szabadságvesztésből szabaduló személyek letöltötték a rájuk

⁶³ Vókó György: A magyar büntetés-végrehajtási jog. Dialóg Campus Kiadó - Nordex Kft. (2014) 219-221. o.

⁶⁴ bíróság, ügyészség határozat keretében

⁶⁵ Bv. Kódex 191.§ (3)

kiszabott. A visszailleszkedéshez elengedhetetlen, hogy a büntetés-végrehajtási intézmények falain belül elkezdődjön az elítéltek felkészítése a jogkövető magatartásra, hogy a büntetés-végrehajtási intézményből kilépve a frissen szabadult elítéltnak legyen reális választási lehetősége a visszaesés és a tisztességes életmód között.

Messzemenőig egyetérték Frivaldszky Jánossal, aki szerint „a büntetés az elítélt joga is egyben, mivel ezáltal lehetőséget kap arra, hogy megszabaduljon elkövetett bűnétől, így bizonyos tekintetben a büntetés - végrehajtás által az emberi méltóság védelme is érvényesül”.⁶⁶

Meglátásom szerint ezen reintegrációs programok fontos letéteményesei a büntetés-végrehajtási intézetek szakszemélyzetén túl a pártfogó felügyelők. A reintegrációs programok sikerei alkalmasak a magyar büntetés-végrehajtásról kialakult negatív közvélekedés ellensúlyozására. Tekintettel arra, hogy a meglévő büntetés-végrehajtási intézetek átalakítása rendkívül költséges és már-már kivitelezhetetlen, mindenképpen üdvözlendő, hogy ezen negatív kritika ellensúlyozására a reintegrációs programokra és azok sikerességére fektetnek nagyobb hangsúlyt, melynek eredménye alkalmas lehet a visszaesés- és ezáltal a túlzásfolttság csökkentésére.

---

⁶⁶ Frivaldszky János: A jogfilozófia alapvető kérdései és elemei. Budapest, Szent István Társulat, 2013. 33. o.